

Notat om økonomi i forbindelse med høreapparattilpasning.

Dato 03.02.2011

Claus Meldgaard Jensen/

Palle Jørgensen

Tel. +45 8728 4544

Claus.Meldgaard@stab.rm.dk

I forbindelse med beslutning på regionsrådets møde d. 29. september 2009 om besparelser på praksisområdet blev det bl.a. besluttet, at der skulle gennemføres en nærmere udredning af høreapparatområdet med henblik på senere beslutning om eventuel opsigelse af eksisterende aftaler med praktiserende speciallæger.

På baggrund heraf er høreapparatområdet i nærværende notat beskrevet nærmere med særlig fokus på økonomiske konsekvenser af eventuel opsigelse af de eksisterende aftaler med de praktiserende ørelæger.

Resume/indhold

De nuværende regler for høreapparatbehandling er indledningsvist beskrevet med særlig fokus på de økonomiske forskelle afhængig af, om patienten vælger behandling i privat eller offentligt regi, og om der i offentligt regi findes behandlingsmulighed på hhv. hospitaler og hos praktiserende ørelæger.

Derudover beskrives aktuel status i aktivitet og økonomi på området, og økonomien i forbindelse med evt. opsigelse af de eksisterende aftaler med ørelægerne i Holstebro er vurderet nærmere. Det vurderes således, at der ved opsigelse af aftalerne på speciallægepraksisområdet er mulighed for besparelse på regionens budget på ca. 19 mio. kr. årligt, og at der som følge heraf må forventes en merudgift på de kommunale budgetter, som dog er af lidt mindre størrelsesorden.

Organisering af høreapparatområdet.

I de sidste ca. 10 år har høreapparatområdet været organiseret således, at borgerne som udgangspunkt kan vælge at få høreapparat og behandling via enten et offentligt tilbud på hospitaler og hos visse praktiserende ørelæger, eller via private leverandører.

I tilfælde af, at der vælges behandling m.m. via de privat leverandører, betaler kommunen et tilskud, som maksimalt kan udgøre 5.607 kroner inkl. moms pr. øre/høreapparat (pr. 1. januar 2011), og som dækker såvel

høreapparatet som behandling (høreprøver, tilpasning m.m.). Vælger borgeren dyrere høreapparater hos den private leverandør, betaler man selv merudgiften udover tilskudsbeløbet.

Hvis der vælges behandling m.m. via et offentligt tilbud, betaler kommunen alene høreapparatet, mens selve behandlingen/tilpasningen finansieres af regionen. Det offentlige tilbud er således under alle omstændigheder gratis for patienten.

Udredning af behov for høreapparat.

Borgere med høretab henvender sig i første omgang til deres praktiserende læge eller direkte hos en praktiserende ørelæge. Den praktiserende læge kan henvise videre til nærmere udredning af patientens høretab på en audiologisk afdeling på et hospital eller til en praktiserende ørelæge med ydernummer efter landsoverenskomsten for speciallæger. Denne udredning af høretab er en almindelig overenskomstmæssig ydelse i den generelle landsoverenskomst for ørelæger og faktureres som en almindelig konsultation.

Hvis det ved den indledende udredning konstateres, at borgeren har et varigt høretab, kan borgeren herefter vælge mellem at få tilskud til høreapparat og behandling/tilpasning hos en godkendt privat klinik, eller at få behandling og høreapparat gratis via de tilbud, som regionerne stiller til rådighed.

Forundersøgelse.

Hvis den efterfølgende høreapparatbehandling/-tilpasning skal foretages i offentligt regi, er der mulighed for, at den praktiserende ørelæge kan foretage en nærmere forundersøgelse inden videre henvisning, hvis regionen har indgået aftale med ørelægerne i henhold til speciallægeoverenskomstens rammeaftale herom. Forundersøgelsen faktureres i givet fald særskilt med en væsentligt højere takst end den almindelige konsultation, nemlig 1.183 kr. i 2010-prisniveau. Alternativt foregår forundersøgelsen på den audiologiske afdeling som et element i det samlede behandlingsforløb her.

Høreapparatbehandling/-tilpasning.

Regionen er via sundhedsloven forpligtet til at have et tilbud til borgerne, som giver patienterne mulighed for frit valg mellem offentlig og privat behandling. Men der er ikke nærmere regler om, hvor og hvordan dette tilbud skal gives.

De offentlige tilbud om høreapparatbehandling/-tilpasning foregår typisk via en audiologisk afdeling på et hospital, men i nogle tilfælde kan tilbuddene være tilrettelagt via aftaler med praktiserende ørelæger. Dette kræver dog, at regionen har indgået en særlig aftale med de pågældende praktiserende ørelæger herom

- Hvis man vælger at få høreapparatet udleveret på en godkendt privat høreklub, kan man fra kommunen få et tilskud, som dækker både apparatet og behandlingen (høreprøver, tilpasning mm.). Høreapparatet er herefter borgerens ejendom. De fleste patienter vil med tilskuddet kunne få høreapparater uden yderligere egenbetaling.
- Hvis man vælger at få høreapparatet udleveret via de offentlige tilbud på audiologisk afdeling eller i speciallægepraksis, afholder regionen udgiften til behandlingen (høreprøver, tilpasning mm.). Kommunen giver tilskud til selve høreapparatet som hjælpemiddel i henhold til serviceloven, og høreapparatet forbliver kommunens ejendom.

Behandlingen skal under alle omstændigheder foretages af personale med relevant uddannelse, dvs. audiologer, ørelæger, audiologassistenter eller audiologpæder.

Kommunerne betaler således for selve høreapparaterne, både når de udleveres på en offentlig audiologisk afdeling og på privat høreklub, med et tilskud, der maksimalt udgør 5.607 kroner inkl. moms pr. høreapparat (pr. 1. januar 2011). I forbindelse med Regeringens genopretningspakke er tilskuddet til privat høreapparatbehandling pr. 1. januar 2011 nedsat med 10 procent og tilskuddet er fastfrosset i tre år. Efter udlevering af høreapparat er det kommunens opgave at tilbyde brugeren oplæring i brug af høreapparatet. Det kan ske som rådgivning på et kommunikationscenter. Det bemærkes, at det også er kommunerne, der betaler transportudgifter.

Kommunerne oplever en stigning i udgifterne til høreapparater. Ifølge kommunernes beregninger er de offentligt udleverede høreapparater billigere end de private.

Det anslås, at ca. 350.000 borgere i dag bruger høreapparat. Andelen af høreapparater udleveret i privat regi er voksende på landsplan og tegner sig nu for mere end halvdelen af alle udleverede høreapparater.

Lovgrundlag.

Den nuværende ordning med tilskud til høreapparatbehandling blev indført pr. 1. juli 2000. Tilskudsbeløbet dækkede i første omgang kun selve høreapparatet, men i 2002 blev tilskuddet sat op med henblik på, at det også skulle dække undersøgelser, behandling, kontrol, justeringer m.m.

Regler om tilskud til høreapparater og kommunernes rolle er fastsat i lov om social service (serviceloven). Høreapparater anses altså for at være høretekniske hjælpemidler og ikke som behandlingsmiddel.

Lov om social service (serviceloven)

§ 112. Stk. 5. Når en ansøger, der er fyldt 18 år, vælger en anden leverandør end den, som kommunalbestyrelsen anviser, ydes et tilskud på indtil kr. 5.420 pr. høreapparat, hvis ansøgeren er henvist til høreapparatbehandling af en speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme. Tilskuddet omfatter høreprøve, høreapparat, tilpasning, service og garanti og er inkl. moms. Tilskuddet kan ikke udgøre mere end de faktiske udgifter og kan alene ydes til høreapparater, der udleveres fra en godkendt leverandør.

Stk. 6. Ministeren for sundhed og forebyggelse fastsætter i en bekendtgørelse regler om sikring af kvaliteten af ydelserne hos private høreapparatleverandører, herunder regler om godkendelse af private leverandører og opkrævning af betaling for omkostninger ved udstedelse og vedligeholdelse af godkendelse

Bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven

§ 6. *Stk. 5.* For høreapparater, hvortil der ydes tilskud efter § 112, stk. 5, i lov om social service, kan ansøgere over 18 år vælge at benytte en privat, godkendt høreapparatleverandør. Vælger ansøgeren selv at indkøbe høreapparatet, kan ansøgeren få refunderet 5.607 kr. pr. høreapparat inkl. moms, jf. § 17, stk. 1. Tilskuddet kan højst udgøre de faktiske udgifter.

§ 17. Efter § 112, stk. 5, i lov om social service yder kommunalbestyrelsen et tilskud på indtil kr. 5.607 pr. høreapparat inkl. moms til personer, der er fyldt 18 år, og som ønsker at benytte muligheden for frit valg af en privat, godkendt høreapparatleverandør, jf. § 6, stk. 5. Det er en betingelse, at den pågældende er henvist til høreapparatbehandling af en speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme. Tilskuddet kan ikke udgøre mere end de faktiske udgifter, herunder udgifter til høreprøve, høreapparat, tilpasning, service og garanti. Tilskuddet er inkl. moms.

Stk. 2. Høreapparater, hvortil der er ydet støtte efter § 112, stk. 5, i lov om social service, er ansøgerens ejendom.

Bekendtgørelse om godkendelse af private forhandlere af høreapparater

§ 2. For at opnå godkendelse efter § 1 skal en privat forhandler af høreapparater opfylde følgende krav til høreapparatbehandling m.v.:

- 1) Audiometri og tilpasning af høreapparat skal udføres af speciallæger i øre-, næse- og halssygdomme med audiologi som særligt fagområde (audiologer), speciallæger i øre-, næse- og halssygdomme med efteruddannelse i audiologi eller audiologiassistenter.
- 2) Audiologiassistenter, som er færdiguddannede efter 1. juli 2000, og som selvstændigt foretager audiometri og tilpasning af høreapparater, skal have mindst to års erhvervserfaring fra en audiologisk klinik, der foretager høreapparattilpasning på mindst 1000 klienter årligt.
- 3) Audiometri skal udføres i henhold til anerkendte og dokumenterede metoder.
- 4) Audiometriudstyr skal kalibreres mindst en gang årligt.
- 5) Udvælgelse og tilpasning af høreapparater skal ske efter producentens retningslinier.
- 6) Effekten af høreapparatbehandlingen skal dokumenteres ved hjælp af måling og/eller patientinterview og skal anføres i en journal for den pågældende person.
- 7) Journalen skal opbevares i mindst 5 år fra den seneste optegnelse.
- 8) Forhandleren skal en gang årligt til DELTA Teknisk-Audiologisk Laboratorium indsende en aktivitetsrapport, herunder om antallet af tilpassede og udleverede høreapparater, tilgang og afgang af personale, relevant efteruddannelse for personale samt eventuelle klager.
- 9) Forhandleren skal udarbejde en kvalitetshåndbog om procedurer for audiometri og tilpasning af høreapparat, personalets uddannelse samt håndtering af klager og indsende den til DELTA Teknisk-Audiologisk Laboratorium sammen med ansøgning om godkendelse.

Stk. 2. Forhandleren skal inden høreapparatbehandling påbegyndes oplyse personen om, at det er en betingelse for at opnå tilskud efter § 112, stk. 4, i lov om social service, at vedkommende er henvist hertil af en speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme. Inden høreapparatbehandling påbegyndes skal forhandleren af høreapparat endvidere sikre, at personen har fået bevilget tilskuddet af sin kommune.

Stk. 3. Sundhedsstyrelsen fastlægger nærmere retningslinier for høreapparatbehandling.

Region Midtjylland.

Efter at en af de i alt 29 praktiserende ørelæger i Region Midtjylland har konstateret, at en borger har brug for et høreapparat, kan borgeren som nævnt ovenfor vælge at blive visiteret til enten en privat leverandør af høreapparater eller til et af regionens offentlige tilbud.

Hvis patienten ønsker at blive behandlet i offentlig regi, kan patienten henvises til en af regionens tre hørelinikker på henholdsvis Århus Universitetshospital Århus Sygehus, Regionshospitalet Viborg eller Regionshospitalet Holstebro.

Derudover kan voksne patienter henvises til de praktiserende ørelæger i Holstebro, som har en aftale med Region Midtjylland om, at de må foretage høreapparatbehandling for voksne patienter som en del af det offentlige tilbud. Denne aftale blev oprindeligt indgået af det tidligere Ringkøbing Amt i 2003 for at afhjælpe kapacitetsproblemer på Høreklubben, Regionshospitalet Holstebro, og for at sikre en lav ventetid til høreapparatbehandling i forlængelse af liberaliseringen af området. Aftalen omfatter ukomplicerede patienter og rummer bl.a. ikke mulighed for behandling af børn, der således alle skal henvises til de audiologiske afdelinger. Dermed er målgruppen for aftalen den samme, som de patienter, der henvises til private leverandører.

Forundersøgelse med henblik på høreapparatbehandling

Speciallægeoverenskomsten indeholder mulighed for, at de enkelte regioner kan tiltræde en såkaldt rammeaftale om, at regionens praktiserende ørelæger kan udføre en egentlig forundersøgelse med henblik på høreapparatbehandling. Rammeaftalen om forundersøgelse er tiltrådt af alle de fire tidligere amter, som indgår i Region Midtjylland, og den indebærer, at forundersøgelsen kan foretages af ørelægerne i regionen, såfremt det offentlige behandlingssted – dvs. den audiologiske afdeling eller ørelægerne i Holstebro – er indstillet på at bruge forundersøgelsen og dermed ikke selv behøver at foretage den. Det bemærkes, at de praktiserende ørelæger under alle omstændigheder foretager den indledende høreabsundersøgelse, uanset om rammeaftalen om forundersøgelse er tiltrådt eller ej.

De audiologiske afdelinger på Universitetshospitalet Århus; Århus Sygehus, Regionshospitalet Viborg og Regionshospitalet Holstebro har oplyst, at de altid foretager deres egne forundersøgelser. Forundersøgelse hos praktiserende ørelæge kan derfor alene anvendes, såfremt patienten henvises til høreapparattilpasning hos ørelægerne i Holstebro. Aftalen om forundersøgelse hos alle ørelægerne er således i praksis tæt knyttet til aftalen med ørelægerne i Holstebro.

Hovedparten af de udførte forundersøgelser hos praktiserende ørelæger i Region Midtjylland foretages af ørelægerne i Holstebro. Udover ørelægerne i Holstebro er der én ørelægepraksis med 3 ørelæger i Herning, som bruger aftalen meget (75 % af de forundersøgelser, som ikke foretages af ørelægerne i Holstebro). Derudover er der 3 – 4 ørelægepraksis, som bruger aftalen i mindre grad, og en række øvrige ørelæger, som kun gør det i meget få tilfælde.

Fordeling af udgifter ved høreapparatbehandling:

Reglerne for høreapparatbehandling betyder, at der er stor forskel på kommunens og regionens udgifter afhængig af, om patienten vælger en privat eller en offentlig behandling. Det er nedenfor forsøgt vurderet, hvad kommunernes og regionens udgifter pr. høreapparat er i de forskellige regi'er. Det bemærkes, at der er tale om vurderinger af gennemsnitsomkostninger, som kan afvige en del i de konkrete patienttilfælde.

Hvis patienten vælger et offentligt tilbud, uanset om det er på en af hospitalernes høreklinikker eller hos ørelægerne i Holstebro, er kommunens udgift til ét høreapparat den samme, da indkøbet sker via Amgros. Udgiften lå i 2010 på gennemsnitligt ca. 3.000-4.000 kr.¹ I nedenstående beregninger er der forudsat en gennemsnitspris på ca. 3.000 kr. ekskl. moms og ekskl. den almindelige kommunale medfinansiering, mens tilskuddet til et høreapparat i en privat klinik typisk er de maksimale 5.607 kr. inkl. moms

Det bemærkes, at den kommunale medfinansiering af udgifterne til behandling i det regionale sundhedsvæsen (inkl. ørelægepraksis) er på 30% pr. ydelse, dog maksimalt 329 kr. Den samlede medfinansiering pr. behandling vil derfor afhænge af det samlede antal ydelser for den enkelte patient. I nedenstående beregninger er den gennemsnitlige kommunale medfinansiering forudsat at være 823 kr. pr. høreapparat, baseret på en gennemsnitsberegning med udgangspunkt i 2009-tal.

Forskellene er resumeret i nedenstående oversigt. Det skal pointeres, at der er tale om modelberegninger med udgangspunkt i gennemsnitsomkostninger, som ikke har betydning for den efterfølgende konkrete beregning af økonomiske konsekvenser ved en eventuel opsigelse af høreapparat aftalen med ørelægerne i Holstebro.

Den samlede offentlige udgift er således lavest i tilfælde af, at behandlingen foregår i privat regi, uanset at selve høreapparatprisen typisk er højere end i de offentlige tilbud. Fordelingen af udgifterne på henholdsvis region og kommune afviger dog markant afhængigt af, om ydelsen foregår i privat eller offentligt regi.

¹ Både på hospitalerne og i ørelægepraksis foregår indkøbet af høreapparater ved, at høreapparatet bestilles via leverandøren og regningen sendes via Amgros til kommunen. Priserne på høreapparaterne er dermed de samme de to steder, men på grund af bl.a. en forskellig patientsammensætning er de audiologiske afdelingers høreapparater i gennemsnit lidt dyrere, end de udleverede høreapparater i ørelægepraksis. Ifølge oplysninger fra Amgros lå gennemsnitsprisen i Region Midtjyllands tre offentlige høreklinikker i 2010 på 3.695–4.164 kr., mens gennemsnitsprisen i ørelægepraksis i Holstebro var 2.940 kr. (ekskl. moms)

Tabel 1. Vurdering af gennemsnitlige enhedsomkostninger til høreapparatbehandling.

	Offentlig høreklub	Holstebro ørelægerne	Privat udbyder
Regional udgift	4.932 kr. (Samlet DRG værdi 5.755 kr. minus kommunal medfinansiering)	4.262 kr. (+ evt. efterfølgende tilpasninger)	0 kr.
Kommunal udgift	Ca. 3.000 kr.*) pr. høreapparat +823 kr. (kommunal medfinansiering)	Ca. 3.000 kr.*) pr. høreapparat +γ823 kr. (kommunal medfinansiering)	5.607 kr. (incl. moms) pr. høreapparat ²

*) Høreapparaterne i de offentlige høreklubber og hos Holstebro-ørelægerne indkøbes via de samme aftaler i Amgros og foregår derfor principielt via de samme leverandører til samme priser. I praksis er der forskel i priserne på høreapparater i de offentlige høreklubber og hos høreklubberne, jf. note 1, bl.a. på grund af forskelle i patientsammensætning.. Den i skemaet angivne pris på 3.000 kr. angiver således såvel den faktiske gennemsnitspris hos ørelægerne i Holstebro som den forventede pris, hvis de samme patienter skulle behandles i de offentlige høreklubber.

Det bemærkes, at der ikke foreligger opgørelser over patienternes egenbetaling til behandling hos private udbydere. Den faktiske samlede udgift hos private udbydere kan derfor ikke umiddelbart opgøres.

Aktivitet hos praktiserende ørelæger.

Nedenstående aktivitetsoversigt omfatter aktivitet og udgifter hos praktiserende ørelæger, der er baseret på de i alt tre eksisterende aftaler på høreapparatområdet:

- Rammeaftalen om forundersøgelser, som alle regionens ørelæger kan foretage.
- Rammeaftalen med ørelægerne i Holstebro om høreapparatbehandling
- En særlig §3-aftale med ørelægerne i Holstebro om øreprop-/skaltilpasning i forbindelse med høreapparatbehandlingen. Denne aftale er tæt knyttet til rammeaftalen om høreapparatbehandling, og i det efterfølgende vil de to aftaler blive omtalt under ét.

Det fremgår af tabel 2.a, at der i 2010 er honoreret i alt næsten 13.000 ydelser vedr. høreapparattilpasning i speciallægepraksis i Region Midtjylland, og at aktiviteten er stærkt stigende med en stigningstakt på 17 % årligt. Det bemærkes i den forbindelse, at aftalen med ørelægerne i Holstebro eksplicit indeholder en bestemmelse om, at der ikke er begrænsninger i antallet af patienter, der kan behandles.

Antallet af behandlede patienter er ligeledes stigende fra et niveau under 3.000 i 2008 til ca. 3.900 i 2010.

² Incl. moms, som kommunen får refunderet. Dvs. den reelle udgift for kommunen er ca. 1100 kr. mindre.

Tabel 2.a. Antal ydelser vedr. høreapparatbehandling hos praktiserende speciallæger i Region Midtjylland.

Antal ydelser	Antal ydelser			Udvikling i pct.		
	2008	2009	2010 **)	2008-09	2009-10	2008-10
Forundersøgelser	2.850	3.279	3.908	15%	19%	37%
Høreapparattilpasninger - 1.øre *)	2.772	3.433	3.887	24%	13%	40%
Høreapparattilpasninger - 2.øre *)	2.266	2.974	3.371	31%	13%	49%
Øreprop/skal tilpasning *)	1.439	1.207	1.580	-16%	31%	10%
Ydelser i alt	9.327	10.893	12.745	17%	17%	37%

*) Ydelsen foretages alene i ørelægeklinikken i Holstebro.

**) Aktiviteten i 2010 er opgjort på baggrund af de første 11 måneder, fremskrevet til helårsniveau.

Tabel 2.b viser tilsvarende, at Region Midtjyllands udgifter til høreapparatbehandling³ hos de praktiserende ørelæger er stigende til et niveau på over 22 mio. kr. i 2010. Det skal dog bemærkes, at nedenstående oversigt er opgjort i løbende priser og altså ikke er renset for almindelig prisudvikling.

Tabel 2.b. Region Midtjyllands udgifter til høreapparatbehandling hos praktiserende speciallæger (løbende priser).

Udgift (1.000 kr.), løbende priser	Udgift (1.000 kr.)			Udvikling i pct.		
	2008	2009	2010 **)	2008-09	2009-10	2008-10
Forundersøgelser	3.248	3.833	4.624	18%	21%	42%
Høreapparattilpasninger - 1.øre *)	8.302	10.559	12.092	27%	15%	46%
Høreapparattilpasninger - 2.øre *)	3.391	4.573	5.243	35%	15%	55%
Øreprop/skal tilpasning *)	243	210	278	-14%	33%	15%
I alt	15.185	19.175	22.237	26%	16%	46%

Note: Opgørelsen af de regionale udgifter omfatter ikke udgifter til selve høreapparatet, der betales af kommunerne.

*) Ydelsen foretages alene i ørelægeklinikken i Holstebro.

**) Udgiften i 2010 er opgjort på baggrund af de første 11 måneder, fremskrevet til helårsniveau.

Hovedparten af de patienter, der bliver behandlet på ørelægeklinikken i Holstebro, kommer fra kommunerne i området, jf. nedenstående oversigt over fordeling af udgifterne i 2009 og 2010 på kommuneniveau.

Ca. 44 % af udgifterne til høreapparattilpasning i praksissektoren vedrører således borgere fra Holstebro og Herning kommuner, mens yderligere ca. 40 % vedrører borgere fra Ringkøbing/Skjern, Lemvig og Struer kommuner. Med undtagelse af Ikast-Brande Kommune får de øvrige kommuner behandlet færre patienter i praksissektoren end svarende til deres befolkningstal.

³ Ekskl. udgiften til selve høreapparatet m.m., som betales af kommunen, jf. nedenfor.

Den gennemsnitlige udgift til høreapparatbehandling (ekskl. udgiften til høreapparatet) pr. indbygger er ca. 15 kr. for hele regionen, men for de vestlige kommuner er den gennemsnitlige udgift i størrelsesordenen ca. 65 kr. pr. indbygger.

Tabel 2.c. Region Midtjyllands udgifter til høreapparattilpasning i praksissektoren (incl. forundersøgelser) fordelt på kommuner, 2009 og 2010 (løbende priser).

	Befolkningstal (2009)		2009		2010 *)	
	Antal	Fordeling	Udgift (1.000 kr.)	Fordeling	Udgift (1.000 kr.)	Fordeling
Favrskov Kommune	46.248	4 %	58	0 %	193	1 %
Hedensted Kommune	45.954	4 %	3	0 %	9	0 %
Herning Kommune	85.217	7 %	3.543	18 %	3.761	17 %
Holstebro Kommune	57.267	5 %	4.890	26 %	5.951	27 %
Horsens Kommune	81.565	7 %	0	0 %	14	0 %
Ikast-Brandø Kommune	40.176	3 %	992	5 %	834	4 %
Lemvig Kommune	21.946	2 %	1.990	10 %	2.406	11 %
Norrdjurs Kommune	38.390	3 %	28	0 %	67	0 %
Odder Kommune	21.593	2 %	2	0 %	12	0 %
Randers Kommune	94.221	8 %	79	0 %	193	1 %
Samsø Kommune	4.003	0 %	0	0 %	0	0 %
Ringkøbing-Skjern Kommune	58.803	5 %	3.625	19 %	4.088	18 %
Silkeborg Kommune	88.016	7 %	138	1 %	154	1 %
Skanderborg Kommune	56.636	5 %	13	0 %	61	0 %
Skive Kommune	48.300	4 %	334	2 %	449	2 %
Struer Kommune	22.642	2 %	2.175	11 %	2.448	11 %
Syddjurs Kommune	41.314	3 %	49	0 %	44	0 %
Viborg Kommune	92.823	7 %	1.042	5 %	1.215	5 %
Århus Kommune	302.618	24 %	154	1 %	292	1 %
I alt	1.247.732	100 %	19.175	100 %	22.237	100 %

Note: Opgørelsen af de regionale udgifter omfatter ikke udgifter til selve høreapparatet, der betales af kommunerne.

*) Udgiften i 2010 er opgjort på baggrund af de første 11 måneder, fremskrevet til helårsniveau.

Der er således et markant forskelligt serviceniveau i borgernes muligheder for at få høreapparatbehandling i praksissektoren i henholdsvis den vestlige og den østlige del af regionen.

Dette betyder imidlertid ikke, at den samlede fordeling af høreapparattilpasninger, inkl. hospitalernes og de private leverandørers tilbud, er tilsvarende skævt fordelt, jf. nærmere nedenfor.

Aktivitet på de audiologiske afdelinger

Udover almindelige høreapparattilpasninger varetager de audiologiske afdelinger alle de mere specialiserede patienter, herunder høreapparattilpasninger på børn.

Den samlede aktivitet på de audiologiske afdelinger i Region Midtjylland i 2008-2010 fremgår af nedenstående tabel 3.

Tabel 3. Høreapparataktivitet⁴ på de audiologiske afdelinger i Region Midtjylland, 2008-2010.

		Antal personer/ydelser			Udvikling i pct.		
		2008	2009	2010	2008-09	2009-10	2008-10
Holstebro	Behandlede voksne	1.778	1.624	1.946			
	Behandlede børn	63	57	48			
	I alt	1.841	1.681	1.994	-9%	19%	8%
	Antal udleverede høreapparater	3.564	3.294	3.897	-8%	18%	9%
Viborg	Behandlede voksne	1.327	1.027	1.282			
	Behandlede børn	52	38	33			
	I alt	1.379	1.065	1.315	-23%	23%	-5%
	Antal udleverede høreapparater	2.416	1.996	2.305	-17%	15%	-5%
Århus	Behandlede voksne	2.397	1.803	1.396			
	Behandlede børn	144	152	179			
	I alt	2.541	1.955	1.575	-23%	-19%	-38%
	Antal udleverede høreapparater	5.465	4.266	3.991	-22%	-6%	-27%
I alt	Behandlede voksne	5.502	4.454	4.624			
	Behandlede børn	259	247	260			
	I alt	5.761	4.701	4.884	-18%	4%	-15%
	Antal udleverede høreapparater	11.445	9.556	10.193	-17%	7%	-11%

Det fremgår af tabellen, at der i 2010 er behandlet i alt næsten 5.000 patienter på hospitalerne, og at aktiviteten i især Århus har været faldende

1. ⁴ **Antal behandlede voksne.**

Tallene er baseret på følgende kriterier:

- patienten er 18 år eller der over den dag udleveringen finder sted.
- ved udleveringen er der mindre end 150 dage imellem seneste audiogram og udlevering.
- der vil være et antal, hvor audiogrammet er fra 4. kvartal 2007, og udlevering har fundet sted 1. kvartal 2008. Omvendt er der audiogrammer fra 4. kvartal 2010, hvor udlevering først finder sted i 1. kvartal 2011. Det vurderes, at disse to faktorer vil udligne hinanden.

2. **Antal behandlede børn.**

Tallene er baseret på følgende kriterier:

- patienten er ikke fyldt 18 år den dag udleveringen finder sted.
- ved udleveringen er der mindre end 150 dage imellem seneste audiogram og udlevering.

3. **Antal udleverede høreapparater.**

Tallene er baseret på følgende kriterier:

- tallene er for alle nye udleverede høreapparater.
- høreapparater fra genbrugslager er ikke medregnet - tilbehør er ikke medregnet.
- tallet indeholder et mindre antal, hvor høreapparatet er udleveret, men senere er taget retur. Det har ikke været teknisk muligt at sortere disse transaktioner fra. For Viborg anslås det at være ca. 70 - 80 høreapparater pr år.

over de senere år, mens den i Viborg og Holstebro faldt i 2009 med efterfølgende stigning i 2010 til ca. samme niveau som i 2008. Aktivitetsfaldet i Århus skyldes bl.a., at der har været tale om en stor stigning i aktiviteten vedr. behandling af børn og voksne med cochlear implant, der kræver stor audiologisk indsats.

Af samme grund kan man konstatere, at aktiviteten på hospitalerne i løbet af de senere år er blevet mere skæv i forhold til hospitalernes normale optageområder. Audiologisk Afdeling på Århus Sygehus har således i 2010 behandlet ca. 2 patienter pr. 1000 indbyggere i optageområdet, mens Viborg og Holstebro har behandlet ca. 6-7 patienter pr. 1000 indbyggere i optageområdet. En af årsagerne til denne skævere fordeling kan imidlertid ligge i, at der i den østlige del af regionen er væsentligt flere private leverandører end i den vestlige del af regionen, og at det samlede servicetilbud inkl. både offentlige og private tilbud ikke er markant anderledes, jf. nærmere nedenfor.

Det bemærkes, at der i Region Midtjyllands "Omstillingsplan til Fremtidens Sundhedsvæsen" indgår et forslag om at flytte Øre-/næse-/halsafdelingen i Viborg til Regionshospitalet Vest. Samtidig foreslås det dog, at der opretholdes en satellitfunktion på Regionshospitalet Viborg, som varetager høreapparatbehandlingen for området. Det må derfor antages, at der ikke vil være større konsekvenser af strukturforslaget i forhold til høreapparatbehandlingen.

Ventetid til høreapparatbehandling på regionens hospitaler.

Ventetiden til høreapparatbehandling på de audiologiske afdelinger er typisk meget lang, varierende fra ca. 16 uger til udredning på øreafdelingen i Holstebro til over 60 uger på øreafdelingen i Århus. Ventetiden til afdelingerne i Region Midtjylland fremgår af nedenstående tabel 4.

Tabel 4. Oversigt over ventetid til høreapparatbehandling på de audiologiske afdelinger i Region Midtjylland *).

Behandlingssted	November 2010		Januar 2011	
	Udredning	Ambulant behandling	Udredning	Ambulant behandling
Regionshospitalet Holstebro	16 uger		13 uger	
Regionshospitalet Viborg	38 uger	3 uger	43 uger	3 uger
Århus Sygehus	62 uger	5 uger	62 uger	5 uger

*) Ventetiden er opgjort via www.venteinfo.dk pr. 1. november 2010 og 1. februar 2011.

Der kan endvidere henvises til behandling på hospitaler i andre regioner, eksempelvis fordi disse har kortere ventetid. Audiologisk afdeling i Vejle har således en ventetid, der typisk ligger på ca. 20 uger, og afdelingen får derfor henvist en del patienter fra Region Midtjylland. Udgifterne til

audiologisk afdeling i Vejle, har i de senere år ligget på ca. 9-10 mio. kr. årligt. Hovedparten af udgifterne vedrører høreapparatbehandling for borgere fra den sydlige del af Region Midtjylland.

Kommunernes samlede udgifter til høreapparater i Region Midtjylland.

Kommunernes Sundhedsstyregruppe (KOSU) i Region Midtjylland har taget initiativ til at igangsætte en bredere udredning af høreapparatområdet. Der er i regi af denne udredning udarbejdet en foreløbig oversigt over kommunernes samlede udgifter til høreapparater i 2007-2009 (dvs. ekskl. Region Midtjyllands udgifter til selve behandlingen i hhv. praksissektoren og på hospitalerne).

Jf. nedenstående tabel 5.a viser denne foreløbige opgørelse, at kommunernes samlede udgifter til høreapparater i offentligt og privat regi er steget fra ca. 84 mio. kr. i 2007 til ca. 132 mio. kr. i 2009, svarende til en vækst på 57 %. Høreapparatudgifterne pr. indbygger er steget tilsvarende over de tre år.

Især udgifterne i privat regi er steget, idet der samlet set er tale om mere end en fordobling fra 2007 til 2009, således at kommunernes udgifter til høreapparater i privat regi i 2009 udgjorde næsten halvdelen af de samlede udgifter på området. Udgifterne til høreapparater i offentligt regi er i samme periode steget med 28 %.

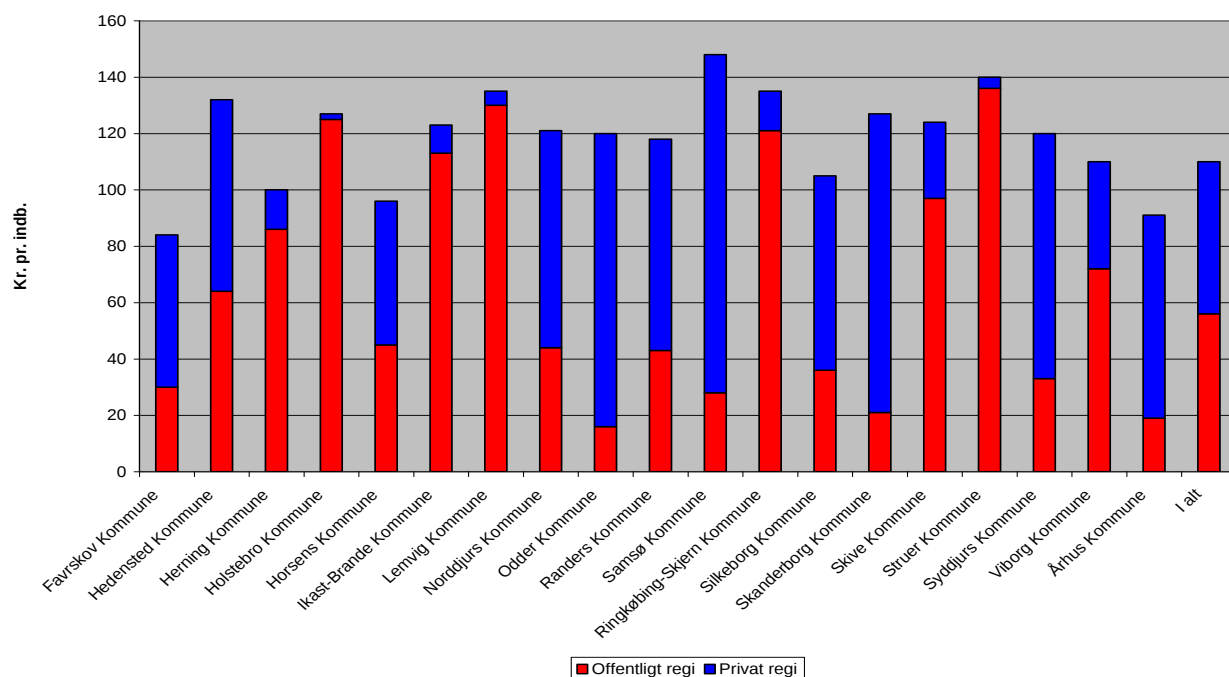
Tabel 5.a. Oversigt over kommunernes samlede udgifter til høreapparater i offentligt og privat regi i 2007-2009 (løbende priser).

	Udgift (1.000 kr.)			Udvikling		
	2007	2008	2009	2007-08	2008-09	2007-09
Udgifter i offentligt regi	53.165	64.570	68.004	21%	5%	28%
Udgifter i privat regi	30.759	50.732	64.078	65%	26%	108%
Udgifter i alt	83.924	115.302	132.082	37%	15%	57%
Udgift pr. indbygger	68	93	106	37%	14%	56%
Andel privat regi	37%	44%	49%	20%	10%	32%

Note: Opgørelsen er baseret på en foreløbig opgørelse fra kommunerne i regi af Kommunernes Sundhedsstyregruppe. Den endelige opgørelse kan vise sig at indeholde mindre differencer.

Kommunernes foreløbige opgørelse viser endvidere, at de samlede udgifter til høreapparater i offentligt og privat regi varierer fra ca. 85 kr. pr. indbygger til ca. 140 kr. pr. indbygger i de forskellige kommuner – uden at der kan påvises en markant forskel mellem forbruget i den vestlige og den østlige del af regionen., jf. figur 1 samt tabel 5.b nedenfor.

Figur 1. Udgifter pr. indbygger til høreapparater i 2009, fordelt på offentlige og private tilbud.

Side 13

Tabel 5.b. Oversigt over kommunernes udgifter til høreapparater pr. indbygger i 2009, fordelt på offentligt/privat regi.

	Offentligt regi		Privat regi		I alt	
	Udgifter (1.000 kr.)	Udg. pr. indb. (kr.)	Udgifter (1.000 kr.)	Udg. pr. indb. (kr.)	Udgifter (1.000 kr.)	Udg. pr. indb. (kr.)
Favrskov Kommune	1.408	30	2.476	54	3.844	84
Hedensted Kommune	2.944	64	3.134	68	6.078	132
Herning Kommune	7.369	86	1.200	14	8.569	101
Holstebro Kommune	7.179	125	102	2	7.281	127
Horsens Kommune	3.690	45	4.193	51	7.884	97
Ikast-Brande Kommune	4.545	113	409	10	4.953	123
Lemvig Kommune	2.842	130	102	5	2.944	134
Norddjurs Kommune	1.670	44	2.943	77	4.613	120
Odder Kommune	345	16	2.240	104	2.584	120
Randers Kommune	4.059	43	7.102	75	11.161	118
Samsø Kommune	113	28	482	120	595	149
Ringkøbing-Skjern Kommune	7.123	121	817	14	7.940	135
Silkeborg Kommune	3.202	36	6.045	69	9.247	105
Skanderborg Kommune	1.170	21	6.029	106	7.199	127
Skive Kommune	4.705	97	1.327	27	6.032	125
Struer Kommune	3.077	136	95	4	3.173	140
Syddjurs Kommune	1.355	33	3.597	87	4.952	120
Viborg Kommune	6.711	72	3.560	38	10.271	111
Århus Kommune	5.852	19	21.822	72	27.674	91
I alt	68.004	56	64.078	54	132.082	106

Note: Opgørelsen er baseret på en foreløbig opgørelse fra kommunerne i regi af Kommunernes Sundhedsstyregruppe. Den endelige opgørelse kan vise sig at indeholde mindre differencer.

Som det fremgår af figuren og tabellen, bruger borgere fra kommunerne i den vestlige del af regionen især de offentlige tilbud, med en udgift til høreapparater på omkring 120 kr. pr. indbygger i de offentlige tilbud og ca. 10 kr. pr. indbygger i de private tilbud. Helt omvendt ser det ud i de østlige kommuner, hvor udgiften til høreapparater ligger på ca. 20-40 kr. pr. indbygger i de offentlige tilbud, mens udgiften i de private tilbud ligger på ca. 70-80 kr. pr. indbygger.

Samlet kan det således antages, at kommunernes udgifter til høreapparattilpasning med de eksisterende regler ikke hænger direkte sammen med, hvor og hvordan det offentlige tilbud organiseres. I den udstrækning, der ikke findes et tilstrækkeligt offentligt tilbud i et område, vil borgernes servicetilbud blive leveret via de private leverandører – hvilket også var hensigten med reglerne om tilskud til private leverandører, da de blev indført i 2000-2002.

Økonomiske konsekvenser af eventuel opsigelse af aftalen med ørelægerne i Holstebro.

Som det fremgår af tabel 2.b ovenfor brugte Region Midtjylland i 2009 19,1 mio. kr. på høreapparatbehandling i ørelægepraksis, mens udgiften for 2010 forventes at være steget til ca. 22,2 mio. kr. Hovedparten af udgifterne vedrører ørelægeklinikken i Holstebro.

En opsigelse af de tre eksisterende aftaler med ørelægerne om høreapparatbehandling vil betyde, at ventetiden til høreapparattilpasning i offentligt regi i den vestlige del af regionen vil stige. I praksis må det forventes, at der hurtigt opstår private tilbud, således at borgerne fortsat ville kunne få høreapparater med meget kort ventetid.

En vurdering af de økonomiske konsekvenser for kommunerne af en opsigelse af aftalen er baseret på et skøn, da det ikke er helt klart, hvordan patienterne vil agere på den deraf følgende ændrede organisering af området.

a. Økonomiske konsekvenser for Region Midtjylland

Den umiddelbare økonomiske konsekvens af opsigelse af aftalen om høreapparattilpasning med ørelægerne i Holstebro vil være en besparelse på Region Midtjyllands budget på ca. 22,2 mio. kr. minus kommunal medfinansiering på ca. 3.900 patienter x 823 kr. = 3,2 mio. kr. Dvs. nettobesparelsen på regionens budget som følge af opsigelse af høreapparat aftalerne på praksisområdet kan forventes at blive ca. **19 mio. kr.**

b. Økonomiske konsekvenser for kommunerne i Region Midtjylland

På baggrund af aktivitetstallene hos ørelægerne i Holstebro kan det vurderes, at ca. 5.800 patienter har fået udleveret høreapparater i 2010 á ca. 3.000 kr..

Hvis alle disse høreapparater bliver udleveret i privat regi, kan kommunernes umiddelbare merudgift beregnes til ca. 12,4 mio. kr.⁵.

Det kan imidlertid forventes, at en del af patienterne vælger at benytte sig af det "tilbageværende" offentlige tilbud. Kommunernes forventede merudgift må derfor alt andet lige vurderes at blive en del mindre end de angivne 12,4 mio. kr.⁶

c. Samlet økonomisk vurdering

Det vurderes således, at en opsigelse af aftalerne om høreapparatbehandling i ørelægepraksis vil betyde en mindre udgift for regionen på ca. **19 mio. kr.** og en merudgift for kommunerne på max. 12,4 mio. kr..

⁵ $5.607 \text{ kr.} - 3.000 \text{ kr.} = 2.607 \text{ kr.} \times 5.800 \text{ høreapparater} = \text{ca. } 15 \text{ mio. kr.} - \text{sparet medfinansiering på } 2,6 \text{ mio. kr.}$

⁶ Hvis der opstår private tilbud på lige fod med andre steder i regionen, og patienterne vælger at benytte sig af de offentlige og private aktører på samme vis som i resten af regionen, kan det forventes at mellem 2/3 og 3/4 vil gå til de private høreapparatudbydere. Kommunernes merudgifter kan således estimeres til mellem $12,4 \text{ mio. kr.} \times 2/3$ og $12,4 \text{ mio. kr.} \times 3/4 = \text{ca. } 8-9 \text{ mio. kr.} + \text{kommunal medfinansiering til den del, der vælger det offentlige tilbud.}$